

Inspektionsrapport
från Skolverket
54-2007:2646

Utbildningsinspektion i
den fristående grundskolan
Lännersta skola i Nacka

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Lännersta skola i Nacka

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående grundskolan Lännersta skola i Nacka kommun. Besök gjordes i skolan den 29-30 november 2007.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor ska förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 12 september 2008, ska Pysslingen Förskolor och Skolor AB redovisa till Skolverket, enheten i Stockholm vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att verksamheten i Lännersta skola är av god kvalitet. Eleverna når bra resultat i de kunskapsmätningar som regelbundet genomförs och skolans arbetsätt och arbetsformer ger eleverna goda förutsättningar att utveckla de kunskaper och färdigheter som anges i läroplanen och de nationella kursplanerna.

Lännersta skola arbetar i stor utsträckning och i olika former med tematisk verksamhet. För att den enskilde elevens kunskapsutveckling ska kunna utvärderas på ett tillförlitligt sätt i samtliga ämnen inom ramen för en tematisk verksamhet, krävs att skolan har anpassat sin uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper till detta sätt att organisera undervisningen. På denna punkt bör skolans arbete förbättras. Eleverna görs i hög grad delaktiga i undervisningens utformning och ges goda möjligheter att ta ansvar för sitt eget lärande. Lärarna anpassar både lärandemiljön och undervisningen till elevers individuella förutsättningar och varierande behov av stöd. Däremot bör skolans insatser för eleven, när det gäller stöd i olika former, klargöras både i åtgärdsprogrammen och i de individuella utvecklingsplanerna så att insatserna kan följas upp och utvärderas.

Såväl elever som föräldrar upplever skolan som trygg och värdegrundsarbetet har en framträdande plats i det dagliga arbetet i skolan. Ledningen och styrningen av skolan fungerar väl för den kvalitativa utveckling av verksamheten som kontinuerligt pågår. I detta arbete måste skolan följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i alla ämnen, vilket inte sker idag, och bland annat dessa resultat ska framgå i skolans årliga kvalitetsredovisning.

Brister som måste åtgärdas

Följande områden inom Lännersta skolas verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (9 kap. 2 § skollagen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Skolverket bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Eleverna bör i högre grad göras delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen.
- Skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras.
- Skolans individuella utvecklingsplaner bör utvecklas så att skolans insatser tydligare framgår.

- Uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling bör i högre grad anpassas till de arbetsformer och arbetssätt som används, så att den enskilde elevens resultat kan utvärderas på ett tillförlitligt sätt i alla ämnen.

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg
Avdelningschef

Christiane Chin-von Matérn
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Gunnel Eriksson, Mariette Dennholt, Claes-Göran Aggebo och enhetschefen Carl-Gustav Sidenqvist deltagit.

Bilaga

Rapport

Kopia till

Nacka kommun

Övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Lännersta skola

Innehåll

Inledning	1
Underlag	2
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	3
Bedömning av resultaten	4
Bedömning av genomförandet	6
Bedömning av förutsättningarna	13

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Lännersta skola den 29-30 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets andra inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet 1998. Den senaste inspektionen av skolan gjordes 2000 (beslut 2000-06-22, dnr 1999:3908). I beslutet konstaterade Skolverket att verksamheten bedrivs enligt gällande bestämmelser.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående skolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som anges i Skolverkets beslut åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av beslutet. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades rektorn, ett urval av lärare, elever respektive föräldrar samt företrädare för huvudmannen. Skolsköterskan intervjuades per telefon vid senare tillfälle. Inspektörerna besökte också verksamheten i förskoleklassen och lektioner i årskurserna 1–5. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Lännersta skola har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Nacka kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. I Nacka kommun deltar de fristående skolorna i samma uppföljningssystem som de kommunala skolorna.

Beskrivning av skolan

Lännersta skola	Antal elever
Förskoleklass	43
Grundskola	115

Skolverket godkände Pysslingskolan Sicklaön, sedermera Lännersta skola, i Nacka kommun som en fristående grundskola för årskurserna 1–6 genom beslut den 1 oktober 1996 (dnr 96:685). Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag från och med bidragsåret 1997/98. Skolan har med stöd av övergångsbestämmelserna i 2 b kap. 6 § skollagen genom ett underrättelsebeslut den 25 november 1999 (dnr 99:2000) även erhållit Skolverkets godkännande att bedriva verksamhet för förskoleklass i anslutning till skolan. Skolans inriktning är allmän och skolan uppger att man följer läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) samt de nationella kursplanerna.

Huvudman för skolan är Pysslingen Förskolor och Skolor AB med organisationsnummer 556035-4309.

Verksamheten vid Lännersta skola startade läsåret 1998/99 och omfattar vid tidpunkten för Skolverkets inspektion förskoleklass samt årskurserna 1–5. Många av skolans elever har sedan höstterminen 2007 valt att fortsätta sin skolgång i Johannes Petri Skola, en närbelägen F–9 skola som även den drivs i Pysslingens regi.

Skolan hade vid inspektionsbesöket 158 elever. De flesta eleverna är folkbokförda i Nacka kommun, men skolan har även elever från Stockholms kommun.

Skolan ligger i Saltsjö-Boo och är inrymd i en för ändamålet uppförd fristående enplansbyggnad. Verksamheten omfattar utöver förskoleklass och grundskola även två avdelningar förskola för barn i åldrarna 3–5 år samt fritidshem för

elever till och med årskurs 3. Skolgårdens storlek och utformning med såväl plana asfalterade ytor som kuperad terräng ger goda förutsättningar för lek under raster och fritidshemstid. Skolverkets inspektion omfattar enbart verksamheten i förskoleklass och grundskola.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Lännersta skola och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för den fristående skolan.

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Lännersta skola är av god kvalitet. Eleverna når bra resultat i de kunskapsmätningar som regelbundet genomförs och skolans arbetsätt och arbetsformer ger eleverna goda förutsättningar att utveckla de kunskaper och färdigheter som anges i läroplanen och de nationella kursplanerna.

Lännersta skola arbetar i stor utsträckning och i olika former med tematisk verksamhet. För att den enskilde elevens kunskapsutveckling ska kunna utvärderas på ett tillförlitligt sätt i samtliga ämnen inom ramen för en tematisk verksamhet, krävs att skolan har anpassat sin uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper till detta sätt att organisera undervisningen. På denna punkt bör skolans arbete förbättras. Eleverna görs i hög grad delaktiga i undervisningens utformning och ges goda möjligheter att ta ansvar för sitt eget lärande. Lärarna anpassar både lärandemiljön och undervisningen till elevers individuella förutsättningar och varierande behov av stöd. Däremot bör skolans insatser för eleven, när det gäller stöd i olika former, klargöras både i åtgärdsprogrammen och i de individuella utvecklingsplanerna så att insatserna kan följas upp och utvärderas.

Såväl elever som föräldrar upplever skolan som trygg och värdegrundsarbetet har en framträdande plats i det dagliga arbetet i skolan. Ledningen och styrningen av skolan fungerar väl för den kvalitativa utveckling av verksamheten som kontinuerligt pågår. I detta arbete måste skolan följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i alla ämnen, vilket inte sker idag, och bland annat dessa resultat ska framgå i skolans årliga kvalitetsredovisning.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (9 kap. 2 § skollagen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Eleverna bör i högre grad göras delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen.
- Skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras.

- Skolans individuella utvecklingsplaner bör utvecklas så att skolans insatser tydligare framgår.
- Uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling bör i högre grad anpassas till de arbetsformer och arbetssätt som används, så att den enskilde elevens resultat kan utvärderas på ett tillförlitligt sätt i alla ämnen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Kunskaper

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan (och motsvarande skolformer) uppnår vissa kunskapsmål. Varken läroplanens mål att uppnå eller kursplanerna för grundskolans ämnen gäller emellertid för förskoleklassen. Detta betyder inte att skolorna är förhindrade att själva formulera mål som eleverna i förskoleklassen ska nå.

Förskoleklassens pedagoger i Lännersta skola har i form av en arbetslagsdeklaration upprättat ett antal mål för sin verksamhet. I flertalet av målen beskrivs pedagogernas strävan efter samt ansvar för att ge eleverna en varierad och stimulerande miljö för lärande. Pedagogernas arbete i sin tur ska leda till att eleverna når ett antal mål som formulerats i termer av förståelse. Som exempel kan nämnas att eleverna ska förstå att lärande är viktigt och meningsfullt samt att man lär sig överallt och under hela sitt liv, det vill säga inte endast i skolan. I förskoleklassens aktiviteter blandas skolförberedande uppgifter med lek och rörelse samt utflykter och skapande verksamhet i skolans ateljé. Det gemensamma temat för verksamheten i skolans båda förskoleklasser är ”gruppen” och inspektörerna fick under sina klassbesök se exempel på metoder som används i syfte att skapa grupper med goda rutiner och med delaktighet från elevernas sida. Inspektörerna bedömer att förskoleklassens verksamhet ger förutsättningar för utveckling och lärande och utgör en god grund för fortsatt skolgång.

En fristående skola ska enligt skollagen ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen motsvarar dem som skolor i det offentliga skolväsendet ska förmedla. För skolorna i det offentliga skolväsendet gäller nationella kursplaner i vilka för varje enskilt ämne anges, dels vilka förmågor och kunskapskvaliteter som skolan i sin undervisning ska sträva efter att eleverna utvecklar, dels vilka mål som eleverna minst ska ha uppnått i slutet av det femte respektive nionde skolåret. Lännersta skola har uppgett att man följer de nationella kursplanerna.

Skolan utvärderar elevernas kunskaper i svenska och matematik i årskurs 3 genom att delta i de prov som genomförs i Nacka kommuns skolor. Som mätinstrument används det s.k. Kalmarprovet¹ respektive PRIM-gruppens² utvärde-

¹ Läsundersökning genomförd av Karin Taubes forskningsgrupp vid högskolan i Kalmar.

ring av elevernas grundläggande kunskaper i matematik. Båda proven genomfördes under vårterminen 2007. Av resultatredovisningarna framgår att Lännersta skola nådde resultat som genomgående ligger över snittet för Nacka kommuns skolor. Våren 2007 genomfördes även de nationella ämnesproven för årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. Skolans sammanställning av resultaten visar att samtliga elever uppnådde de prövade målen i alla tre ämnena.

Måluppfyllelsen, utöver den som ovannämnda prov mäter, samt i övriga ämnen följs kontinuerligt upp och utvärderas terminsvis av lärarna, se avsnitt Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning. Skolan har dock inte sammanställt elevernas måluppfyllelse i årskurs 5 i samtliga ämnen och saknar därmed en samlad bild över kunskapsresultaten. Rektorn upplever sig ha en god bild över elevernas måluppfyllelse i svenska, engelska och matematik och litat, när det gäller övriga ämnen, till att respektive lärare följer upp och bedömer sina elevers resultat. Även om den enskilde läraren således utvärderar elevernas kunskaper utgör dock bristen på sammanställning ett hinder för skolan att systematiskt och på skolövergripande nivå kunna analysera resultaten. Detta i sin tur gör det svårare för skolan att bedöma vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att eleverna ska ges förutsättningar att i samtliga ämnen minst nå målen. Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i årskurs 5 i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen.

Normer och värden

Läroplanen föreskriver att skolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta detta komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig avser såväl skolmiljön i stort som undervisningens innehåll och utformning. Förmåga till inlevelse, respekt för andra människors egenvärde, omsorg om närmiljön och miljön i ett vidare perspektiv anges bland de mål som skolan ska sträva efter att varje elev utvecklar.

Lännersta skola har ett elevråd som består av klassrepresentanter för årskurserna 1–5 samt rektorn. I elevrådet tas frågor upp som berör skolans verksamhet i stort som till exempel skolans regler, caféverksamhet eller ett pågående skolgårdsprojekt. Även frågor som inför elevrådets möten har förberetts i de olika klasserna behandlas. Såväl yngre som äldre elever framhöll vid samtal som fördes under inspektionsbesöket att deras förslag tas på allvar och att ”alla får vara med och bestämma”. Eleverna tyckte både förstå varför det är viktigt att kunna påverka och uppleva att de faktiskt kan göra det inom ramen för skolans arbetsformer.

Inflytande, delaktighet och ansvar gäller som omnämns ovan också undervisningens innehåll och utformning. Att utveckla elevernas delaktighet i detta avseende är ett av skolans prioriterade mål under innevarande läsår. Inspektörerna kunde under inspektionsbesöket se prov på hur eleverna på olika vis ges möjligheter till inflytande över den egna lärprocessen vid till exempel val av arbetsuppgifter, arbete med individuella mål, val av temaarbeten eller fördjupningsområden inom temat samt former för redovisning. Inspektörerna bedömer mot bakgrund av ovanstående att eleverna ges inflytande över verksamheten i stort

² Forskningsgruppen för bedömning av kunskap och kompetens vid Stockholms universitet.

samt görs delaktiga i undervisningens innehåll och utformning, se dock bedömningen om likabehandlingsplanen i avsnitt Arbete med arbetsmiljö och delaktighet.

Skolan lyfter fram arbetet med värdegrunden som en väsentlig del av sitt uppdrag och har utarbetat rutiner för hur frågor inom detta område regelbundet ska bearbetas i klasserna, se avsnitt Arbete med arbetsmiljö och delaktighet. Eleverna uppgav att skolmiljön och inte minst samvaron mellan yngre och äldre elever känns trygg, vilket även föräldrarna bekräftade. Eleverna anser att mobbing eller allvarigare kränkning inte förekommer numera och de litar på att de kan få vuxnas hjälp vid konflikter som de inte kan hantera på egen hand. Inspektörerna bedömer att skolan erbjuder sina elever en trygg studiemiljö.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation.

Därtill har granskats om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och andra författningar som gäller för den fristående skolan.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I läroplanen betonas att elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning.

Ovan i denna rapport beskrivs att skolan har rutiner för elevinflytande. För att ytterligare öka elevernas delaktighet har skolan valt att under innevarande läsår prioritera inflytandefrågor. Skolans utvecklingsprojekt med ”utomhuspedagogik³”, inom vilket skolan ser särskilt goda förutsättningar att göra eleverna delaktiga i den egna lärprocessen, utgör en sammanhållande ram för detta arbete. Arbetslagens tematiska arbete inryms delvis inom detta projekt, se vidare i nästa avsnitt. Under inspektionsbesöket arbetade några av klasserna med sina teman inom projektet och inspektörerna kunde se prov på såväl delaktighet och inflytande som ansvarstagande från eleverna sida. Skolan har även konstaterat att elevernas möjligheter att i högre grad ta ansvar för det egna lärandet förutsätter att de får god kännedom om målen för utbildningen. Som ett led i detta ingår fortbildning kring målstyrning och kommunikation i skolans kompetensutveckling för innevarande läsår. Inspektörerna bedömer att skolan har utvecklat goda arbetsformer för att göra eleverna delaktiga, ge dem inflytande och successivt få dem att ta allt större ansvar för den egna utbildningen.

³ Skolan ansluter sig till den definition som används av Linköpings universitet: ”Utomhuspedagogik är ett förhållningssätt som syftar till lärande i växelspel mellan upplevelse och reflexion grundat på konkreta erfarenheter i autentiska situationer. Detta innebär bland annat att lärandets rum även flyttas ut i samhällsliv, natur och kulturlandskap”.

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. Likabehandlingsplanen ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten, åtgärder ska redovisas och den ska följas upp varje år. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska en sådan plan upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna.

Inspektörerna har tagit del av skolans likabehandlingsplan. Denna utgår ifrån skolans vision ”Skapande Lärande Gemenskap i mångfaldens skola” och innehåller såväl det målinriktade arbetet för att förebygga alla former av kränkande behandling som rutiner för arbetet samt en ansvarsfördelning om kränkningar trots allt skulle inträffa. I planen definieras även fysiska områden i skolan inom vilka personalen bedömer att en ökad risk föreligger för att kränkningar skulle kunna ske. Åtgärder som ska vidtas under året föreslås för de definierade riskområdena. Skolan har ytterligare en plan kallad ”Strategi mot mobbning och kränkande behandling på Lännersta skola” som i annan form och mer begränsad utsträckning innehåller detsamma som likabehandlingsplanen. Bland annat beskrivs skolans arbete med kamratstödjare enligt Friends⁴ och arbetet med mentorsgrupper i årskurs 5. I mentorsgrupperna ska värdegrundsfrågor kunna diskuteras i mindre grupper för flickor respektive pojkar utifrån elevernas egna önskemål och behov. Att skolan inom detta område således har två planer kan enligt inspektörerna göra det svårare att följa upp arbetet. Inspektörerna menar därför att skolan skulle kunna överväga att sammanföra allt arbete mot kränkande behandling i likabehandlingsplanen.

Enligt skolans likabehandlingsplan ska eleverna göras delaktiga i det dagliga arbetet för att främja likabehandling. Av inspektörernas samtal med elever samt lektionsbesök framgår att eleverna är förtrogna med och uppskattar mentorsgrupperna och andra metoder som skolan använder i värdegrundsarbetet. Där emot varierar det i vilken utsträckning de känner till likabehandlingsplanen. Inspektörerna vill i detta sammanhang göra skolan uppmärksamma på att elevernas delaktighet även avser upprättandet av denna plan. I vilka former och i vilken omfattning eleverna ska delta ska anpassas i förhållande till deras ålder och mognad.

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolan har en mycket god beredskap och bedriver ett aktivt arbete för att förhindra diskriminering och kränkningar. Vidare bedömer inspektörerna att skolans likabehandlingsplan uppfyller de krav

⁴ En svensk stiftelse som arbetar förebyggande mot mobbning och andra kränkningar inom skolan och idrottsrörelsen.

som ställs på en sådan plan. Dock bör eleverna i högre grad göras delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen.

Lännersta skola har ett föräldraråd som består av rektorn, personalrepresentanter samt föräldrarepresentanter från alla klasser. Rådet träffas två gånger per termin, dels för information från skolan, dels för samtal kring frågor från klassernas föräldrarepresentanter samt eventuella frågor från elevrådet. Föräldramöten anordnas regelbundet och utvecklingssamtal hålls varje termin. Klasslärarna informerar genom veckobrev via e-post och även rektorn skickar regelbundna så kallade rektorsbrev. De föräldrar som inspektörerna talade med var nöjda med skolans samverkansformer och framhöll att det är lätt att komma i kontakt med lärarna och rektorn. Inspektörerna bedömer att skolan har goda rutiner för samverkan med föräldrarna.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

De måldokument som enligt rektorn huvudsakligen ligger till grund för hur skolan utformar undervisningen och övrig verksamhet är Lpo 94 och de nationella kursplanerna. Företaget Pysslingens ”kultur”⁵ och ”pedagogiska principer”⁶ vägs in, liksom i någon mån Nacka kommuns utbildningspolitiska strategi.

Skolan har även utformat egna bearbetningar av de nationella kursplanerna i flertalet ämnen, i vilka riktlinjer anges för måluppfyllelse och i varierande utsträckning exempel ges på arbetsområden. Likaså anges i varierande grad i vilken årskurs som eleverna förväntas ha uppnått olika delmål. Ämnena bild, slöjd och teknik är samlade i en ”lokal kursplan” med benämningen ”skapa”. Skolans lokala planer, som upprättades 2005, har dock brister som rektorn är medveten om och därför har för avsikt att omarbета. Inspektörerna utgår ifrån att så kommer att ske. I avvaktan på denna revidering utgår skolan, enligt rektorn och lärarna, huvudsakligen från de nationella kursplanerna. Innevarande läsår har Lännersta skola valt att särskilt lyfta fram de mål som skolan, enligt läroplanen och de nationella kursplanerna, ska sträva mot som inriktning för undervisningen. Detta framgår med varierande tydlighet i arbetslagens beskrivningar av klassernas tematiska arbete inom det gemensamma projektet med utomhuspedagogik som återkommande omnämns i denna rapport.

Vid inspektionsbesöket var skolan indelad i två förskoleklasser och en klass för vardera årskursen 1–5. Undervisningen bedrivs huvudsakligen enligt klassindelningen men regelbunden samverkan sker mellan årskurserna 2 och 3 respektive 4 och 5 inom delar av det tematiska arbetet och i skolans ateljé. Projektet med utomhuspedagogik, som skolan har utformat tillsammans med en av Pysslingens pedagogiska rådgivare⁷, utgör den gemensamma ramen för skolans undervisning i tematisk form. Vid tidpunkten för Skolverkets inspektion arbetade förskoleklasserna, årskurs 1, årskurserna 2–3 respektive 4–5 med olika teman inom projektet. Därutöver arbetar klasserna i varierande utsträckning även med andra teman i ett eller flera ämnen.

⁵ Företagets kultur beskrivs med nio kännetecken, varav det första är ”Kompromisslöst fokus på elevernas bästa”.

⁶ Företagets pedagogiska principer sammanfattas som ”Att utveckla talanger hos varje pyssling för livets upptäcktsresa”, varvid avses både individuella talanger och talanger i samverkan med omvärlden.

⁷ En stödfunktion inom företaget Pysslingens avdelning ”Kunskapspraktiken” som samtliga förskolor och skolor i koncernen förbinder sig att använda.

I skolans verksamhetsplan för 2007/08 anges fyra särskilda utvecklingsområden för året. Det första, att utveckla elevernas delaktighet, beskrivs även ovan i avsnitt Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet. De tre andra är: att öka det verklighetsbaserade lärandet, att tillfredsställa fler lärtilar samt att öka elevernas miljömedvetenhet. Inte minst i projektet med utomhuspedagogik samt i den skapande verksamheten i ateljén arbetar skolan med sina prioriterade utvecklingsområden. Under inspektionsbesöket kunde inspektörerna ta del av exempel på såväl varierade undervisningsformer som elevernas självständiga arbete. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans arbetssätt och arbetsformer ger eleverna förutsättningar att utveckla de kunskaper och färdigheter som anges i läroplanen och de nationella kursplanerna.

Individanpassning och stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen utformas med hänsyn tagen till elevernas olika förutsättningar och behov. Här anger skolan både projektet med utomhuspedagogik och arbetet i ateljén som särskilt verkamma arbetsformer för att ge eleverna möjlighet att arbeta efter egna lärtilar. Genom att vidga lärandemiljön från klassrummet försöker lärarna ge eleverna en både lustfylld och individanpassad undervisning. Under inspektionsbesöket kunde inspektörerna se exempel på arbete i grupper av varierande storlek och enskilt arbete med uppgifter som anpassats efter elevernas behov. Skolans äldre elever gav själva exempel på hur arbetsformerna kan variera för att kunna passa elevers olika sätt att lära. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning i huvudsak är anpassad till elevers behov och individuella förutsättningar men vill även hänvisa till vad som nedan anförs i avsnitt Utvärdering av lärandet och bedömning.

Från och med den 1 juli 2006 har förändringar införts i förordningen om fristående skolor avseende åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att skolan tidigt ska upptäcka elever som har svårigheter i skolarbetet. Om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behoven utreds. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärden ska följas upp och utvärderas.

I skolans kvalitetsredovisning för 2006 framhålls att: ”Vår strävan är att vår skola ska präglas av ett inkluderande arbetssätt, detta innebär att pedagogerna ständigt måste utmana och ompröva sina metoder.” Denna strävan ligger till grund för ovan beskrivna individanpassning av undervisningen som onekligen utgör ett viktigt stöd till eleverna. Inspektörernas olika samtal under inspektionsbesöket gav också belägg för att eleverna får stöd i sitt lärande och sin utveckling. Samtalen visar dock även att distinktionen mellan elevers generella behov av individuellt stöd och enskilda elevers behov av särskilda stödinsatser inte alltid är tydlig, vilket skolans i grunden goda inkluderande synsätt kan tänkas bidra till. Skolan har rutiner för hur elevers behov ska kartläggas utifrån både organisations-, klass- och individnivå och använder sig av dem för att hitta former för särskilt stöd till enskilda elever. Åtgärdsprogram upprättas och skolans specialpedagog har härvidlag ett särskilt uppdrag att utveckla arbetet. Av de exempel på åtgärdsprogram som inspektörerna har tagit del av framgår att tydliga beskrivningar av skolans insatser eller åtgärder saknas, vilket gör dem svåra att följa upp och utvärdera. Vidare saknas en tydlig förankring i målen för ut-

bildningen, se Skolverkets Allmänna råd för arbete med åtgärdsprogram. Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att skolans arbete med åtgärdsprogrammen bör förbättras.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Av rapportens avsnitt Kunskaper framgår att skolan har en god bild över elevernas kunskapsresultat i svenska, engelska och matematik medan motsvarande bild på skolövergripande nivå saknas för övriga ämnen. Enligt rektorn och lärarna följer skolan upp samt dokumenterar varje elevs kunskapsutveckling i dessa ämnen bland annat med stöd av prov som generellt används av skolorna i Nacka kommun. Däremot dokumenteras, enligt lärarna, elevernas kunskapsutveckling inte i övriga ämnen. Uppföljning i dessa ämnen sker genom att lärarna tillsammans med eleverna kontinuerligt följer upp målen i det tematiska arbetet och utvärderar efter varje avslutat tema. Lärarna uppgav också att eleverna redan från förskoleklassen introduceras i att reflektera över det egna lärandet. För detta används olika former för att samla elevarbeten och dokumentera elevens lärande såsom portfolio, elevens egen planering och individuella mål samt i högre ålder även loggbok. Inspektörernas granskning av exempel på denna dokumentation samt lektionsbesöken visar att fokus huvudsakligen är riktad mot ämnena svenska, engelska och matematik. Av inspektörernas samtal med rektorn, lärare respektive elever framgår att det varierar mellan lärare och klasser på vilka sätt och i vilken utsträckning exempelvis elevens portfolio används för reflektion och utvärdering av elevens lärande utifrån kunskapsmålen.

Undervisningen i flertalet ämnen bedrivs som tidigare nämnts till stora delar i tematisk form. Måluppfyllelse följs enligt ovan upp i förhållande till olika temarbeten samt med avseende på elevernas individuella mål medan den enskilde elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen endast dokumenteras i ämnena svenska, engelska och matematik. Lärarna uppgav att de vid såväl planering som utvärdering av temarbeten stämmer av vilka ämnen som inrymts inom temat och att detta beaktas när nästa tema planeras. Nämda teman avser i första hand de som ingår i projektet med utomhuspedagogik och som genomgående innefattar många av skolans ämnen. För ämnen eller delar av ämnen som inte kunnat inordnas i de aktuella temana anordnas ämnesundervisning. Även denna bedrivs ofta i tematisk form. Som exempel kan nämnas tema religion respektive Europa. Lärarna arbetar således med tematisk undervisning av olika karaktär, vilket kräver att uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling anpassas till det tematiska arbetets olika former. Enligt inspektörerna tyder lärarnas och därmed även skolans avsaknad av en samlad bild över elevernas kunskapsresultat och den fokus på ämnena svenska, engelska och matematik som beskrivs inledningsvis i detta avsnitt på att lärarna inte i tillräcklig utsträckning gjort en sådan anpassning. Inspektörerna bedömer därför att uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i högre grad bör anpassas till de arbetsformer och arbetssätt som används, så att den enskilde elevens resultat kan utvärderas på ett tillförlitligt sätt i alla ämnen.

I Lännersta skola förbereder sig eleverna och föräldrarna inför utvecklingssamtalen genom att besvara en mängd frågor om elevens skolsituation och lärande. Inspektörerna vill här särskilt lyfta fram den progression som skolan valt för utvecklingssamtalen och som tydligt framgår av såväl frågeunderlagen som de sätt på vilket samtalen genomförs: från underlag med enkla frågor och ett sam-

tal under lärarens ledning, till elevens omfattande och personliga berättelse om sitt eget lärande och ett samtal som eleven förväntas leda. Även portfolion och elevens egna mål i den individuella utvecklingsplanen utgör underlag för utvecklingssamtalet. Elever och föräldrar som inspektörerna talat med är nöjda med utvecklingssamtalen och uppgav att dessa både ger en bild av elevens utveckling och följer upp elevens individuella mål. I samtal med elever framkom dock även att frågeunderlagen kan upplevas som svåra och föräldrarna väckte frågan om hur mycket ansvar som kan läggas på eleverna. De uppfattar att eleverna ofta får arbeta individuellt och då ta ett stort eget ansvar. Inspektörerna vill i detta sammanhang göra skolan uppmärksam på att ett tematiskt arbetssätt i kombination med att eleverna ges ett omfattande ansvar för det egna lärandet ställer höga krav på eleverna och att skolan därför bör vara observant på i vad mån ställda krav gagnar alla elever. Överlag uttryckte föräldrarna dock ett stort förtroende för Lännersta skolas möjligheter att lära barnen allt de behöver inför fortsatt skolgång.

En fristående skola, som inte utfärdar betyg och därmed inte behöver följa grundskoleförordningens 7 kapitel, har inte skyldighet att upprätta individuella utvecklingsplaner. Om skolan likväl väljer att upprätta sådana planer bör dessa dock följa vad som enligt förordningen gäller för den individuella utvecklingsplanen.

Lännersta skola använder sig av individuella utvecklingsplaner som skrivs i samband med utvecklingssamtalet. I de exempel, som inspektörerna tagit del av, saknas överlag en beskrivning av skolans insatser för att främja elevens utveckling, se Skolverkets Allmänna råd för den individuella utvecklingsplanen. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolan tillgodoser elevernas och föräldrarnas behov av information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation. Dock bör skolans individuella utvecklingsplaner förbättras så att skolans insatser tydligare framgår.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolans kvalitetsarbete bedrivs parallellt på flera nivåer, med olika syften och inriktningar och med varierande system för uppföljning.

På huvudmannanivå följer skolan Pysslingens kvalitetssystem. Företaget följer upp kvaliteten i sina verksamheter inom fyra s.k. nyckelområden: styrning, verksamhetsutveckling, organisation samt kommunikation. Årliga medarbetarenkäter ligger till grund för rektorns kvalitetsrapport som innehåller analys och förslag till åtgärder samt mål för verksamheterna i ”företagsperspektiv”. Därutöver genomför huvudmannen årliga enkäter (NMI och NKI)⁸ som mäter graden av nöjdhet hos medarbetarna respektive vårdnadshavarna.

På verksamhetsnivå bedrivs kvalitetsarbetet enligt rektorn genom att förbättringar ständigt görs. Rektorn utgår därvidlag dels från en kartläggning av verksamhetens behov som hon gjorde som nytillträdd rektor, dels från den diskussion i pedagogiska frågor som kontinuerligt förs i skolans mötesarenor. Även lärarna beskrev hur den pedagogiska utvecklingen av skolans verksamhet ständigt drivs på. Initiativ tas av såväl rektorn, ledningsgruppen, Pysslingens rådgivare som enskilda personer eller grupper. Skolans egna utvärderingar och Nacka kommuns kvalitetssystem används i kvalitetsarbetet.

⁸ Nöjd medarbetar index respektive nöjd kund index.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Arbetet med kvalitetsredovisningen ska främja kvalitetsarbetet och därmed bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Enligt förordningen ska en skolas kvalitetsredovisning innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder som ska vidtas för ökad måluppfyllelse. Dessa bestämmelser gäller också för en fristående skola.

Inspektörerna har tagit del av skolans kvalitetsredovisning för år 2006. Den är upprättad enligt den modell som används inom Pysslingen och ger en sammanfattande bild för året av verksamheten i såväl förskola som skola. Eftersom skolan valt att följa Nacka kommuns utbildningspolitiska strategi redovisas måluppfyllelsen i relation till kommunens mål. Särskilt framlyfta är dock skolans mål inom området "Inflytande och kommunikation" samt skolans egna mål inom ramen för Pysslingens kultur respektive pedagogiska principer. Bilagor till kvalitetsredovisningen utgörs av "utvärdering 2006 utifrån nationella mål, självvärdering 2006 utifrån Pysslingens kvalitetstrappa samt kvalitetsredovisning enligt Nacka kommuns modell". Utvärderingen utifrån nationella mål avser dock endast elevernas lärande i svenska, engelska och matematik samt uppföljning av likabehandlingsplanen. Någon redovisning av måluppfyllelsen i övriga ämnen i årskurs 5 ges inte. Tillsammans utgör dessa dokument en verksamhetsbeskrivning, redovisning av mätmetoder och uppnådda resultat samt analys och planerade åtgärder för utveckling inom valda områden.

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsarbete i många avseenden fungerar väl. Av olika avsnitt i denna rapport framgår dock att skolan behöver förbättra uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen, vilket i sig är ett led i att utveckla kvalitetsarbetet. Vidare bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsredovisning måste utvecklas så att den innehåller en redovisning och bedömning av i vilken utsträckning eleverna i årskurs 5 uppnår de nationella målen för utbildningen i fler ämnen än svenska, engelska och matematik.

Ledning och intern kommunikation

Huvudmannen, Pysslingen förskolor och skolor AB, har utformat Pysslingens kultur, organisationsprinciper samt pedagogiska principer som alla som arbetar inom företaget förväntas omfatta. Inom ramen för dessa har rektorn tillsammans med personalen frihet att utveckla den egna verksamheten. Att denna ansvarsfördelning är tydlig bekräftades vid samtalen med företagets VD, rektorn respektive skolans personal. Företagets olika avdelningar för stöd till verksamheterna åtar sig viss administration, intern fortbildning, handledning och rådgivning m.m. på uppdrag från rektorn.

Lännersta förskola och skola bytte skolledning inför läsåret 2006/07. Nuvarande rektorn tillträdde tjänsten i september 2006 varefter skolans nu gällande inre organisation med fyra pedagogiska team, varav ett för förskolan och tre för skolan, samt ett antal arbetsgrupper med särskilda uppdrag grundlades. En gemensam ledningsgrupp bildades för förskolan och skolan och ett nytt konferenssystem togs i bruk. Ledningsgruppen, som består av en representant för vardera verksamheten förskola, skola och fritidshem samt skolans specialpedagog, ansvarar för utvecklingsfrågor under ledning av rektorn.

Inspektörernas samtal med elever, föräldrar respektive personal gav en samstämmig bild av att rektorn är förtrogen med verksamheten och leder den med både tydlighet och god förankring. Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att skolans ledning och interna kommunikation fungerar väl.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgången till utbildning som ska erbjudas, öppenheten och urvalsregler, personalens kompetens samt läromedel, pedagogiska material och utrustning.

Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av eventuella avgifter samt skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Bestämmelser finns i bl.a. skollagen och förordningen om fristående skolor.

Tillgång till utbildning

Lännersta skola har upprättat en egen kö men intagningen av elever sker enligt Nacka kommuns kundvalssystem⁹. När skolvalet är klart vidtar skolans eget arbete med att anvisa plats enligt Nacka kommuns principer men med tillägg av syskonförtur samt förtur till förskoleklassen för den egna förskolans barn. Då förskolan och skolan verksamhetsmässigt samverkar bedömer inspektörerna att skolans urvalsregler är förenliga med kravet på öppenhet.

Skolan saknar ändamålsenliga lokaler för undervisning i hem- och konsumentkunskap. Till följd av att ämnets praktiska delar inte har kunnat genomföras i skolan har undervisningen i hem- och konsumentkunskap hittills inte anordnats helt i överensstämmelse med författningarna. I samband med faktagranskningen har framkommit att undervisningen från och med innevarande läsår anordnas i ändamålsenliga lokaler i Johannes Petri skola.

Inspektörernas samtal med föräldrar styrker skolans uppgifter om att utbildningen är avgiftsfri.

Personal

Förskoleklassens lärare har förskolläro- respektive lärarutbildning och lärarna för årskurserna 1–5 har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver med undantag för ämnena hem- och konsumentkunskap samt idrott- och hälsa. I samband med faktagranskningen uppgav rektorn att skolans idrottslärare från och med vårterminen 2008 är behörig att undervisa i ämnet idrott och hälsa. Även undervisningen i hem- och konsumentkunskap, som enligt ovan är förlagd till Johannes Petri skola, bedrivs av en lärare med utbildning i ämnet. Många av lärarna har utökat sin tidigare förskolläro- utbildning med utbildning för grundskolan och det finns en uttalad ambition i skolan att ytterligare bredda

⁹ Nacka kommun har ett kundvalssystem enligt vilket skolpengen följer det enskilda barnet till den valda skolan. Vid platsbrist gäller närhetsprincipen som kommunen definierar som elevernas relativa närhet till de valda skolorna.

ämneskompetensen, bland annat genom att utnyttja ”Läraryftet”¹⁰. Läraren i ämnena bild, slöjd och teknik, av skolan sammanförda under beteckningen ”skapa”, har bl.a. en hantverkspedagogisk utbildning och lång erfarenhet av undervisning. En av skolans förskollärare, som har specialpedagogisk utbildning, tjänstgör på 50 procent som specialpedagog. Skolans rådgivare från ”Kunskapspraktiken”, som är en av Pysslingens stödfunktioner till företagets verksamheter, anlitas för bland annat kompetensutveckling utifrån skolans behov.

Rektorn har lärarutbildning och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Hon har flerårig erfarenhet som skolledare i grundskolan inom det offentliga skolväsendet.

Skolhälsovården ombesörjs för skolans räkning av Nacka kommuns team ”Stöd&Hälsa” som även delvis tillgodoser skolans behov av psykolog- respektive kuratorskompetens. Skolan har också tillgång till företaget Pysslingens stödfunktion för elevhälsa.

Materiella resurser

Skolans lokaler möjliggör arbete i olika gruppkonstellationer och skolans ateljé ger goda förutsättningar för skapande verksamhet i många former, trots den begränsade ytan. Eleverna har adekvat tillgång till läromedel och annan undervisningsmateriel.

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolan förfogar över goda personella och ändamålsenliga materiella resurser.

Stabilitet

Skolans stabilitet bedöms utifrån ekonomi och elevunderlag. Huvudmannen har för räkenskapsåret lämnat en årsredovisning som uppvisar ett överskott för koncernen på drygt 18 miljoner kronor. Inga enskilda förskolor och skolor särredovisas. Årsredovisningen har granskats av en auktoriserad revisor. Lännersta skola har en gemensam budget för förskole- och skolverksamheten inklusive skolbarnsomsorgen. Utfallet för 2006 visar ett positivt resultat liksom även det beräknade utfallet för 2007.

Skolans egen kö visar att antalet elever kan förväntas vara stabilt eller öka. Skolan har således en långsiktig elevprognos, om än med viss reservation, eftersom definitiva val inte görs förrän det år barnet ska börja i förskoleklass eller årskurs 1. Inspektörerna bedömer att skolans elevprognos och huvudmannens ekonomiska situation sammantaget uppfyller de krav på stabilitet som ställs på en fristående skola.

Datum	Ort
2008-06-04	Stockholm

Christiane Chin-von Matérn

Gunnel Eriksson

¹⁰ Regeringens samlade program med syfte att höja lärarnas status och kompetens, inom vilket ingår en särskild satsning på lärarfortbildning under åren 2007 – 2010.